

663 春梅 01

一九二空年代,

It kiú jī khòng nî-tāi,

歐洲因為第一改世界大戰,

Au-tsiu in-uī tē-it kái
sè-kài tāi-tsiàn,

元氣大傷,

guân-khì tuā siong,

西方強權地位受著質疑,

se-hong kiông-khuân tē-uī
siū tiòh tsit-gî,

東方的日本,

tang-hong ê Jit-pún,

軍國主義就趁這個機會衝起來,

kun-kok tsú-gī tō thàn
tsit ê ki-huē tshing
--khí-lâi,

當時日本殖民的臺灣經濟,

tong-sî Jit-pún sít-bîn ê
Tâi-uân king-tsè,

發展非常好,

huat-tián hui-siông hó,

為著供應製糖原料的需要,

uī tiòh kiong-ìng tsè thng
guân-liâu ê su-iàu,

總督府鼓勵農民種植甘蔗,

tsóng-tok-hú kóo-lê lōng-
bîn tsing-sít kam-tsià,

但是佇咧殖民政策之下,

tân-sī tī-leh sít-bîn
tsing-tshik tsi hā,

製糖會社控制甘蔗收購價數,

tsè thng huē-siā khòng-tsè
kam-tsià siu-kòo kè-siàu,

基層農民根本就無利純,

ki-tsân lōng-bîn kun-pún
tiō bô lī-sûn,

因此各地種作甘蔗農民的抗爭,

in-tshú kok tē tsing-tsoh
kam-tsià lōng-bîn ê khòng-
tsing,

也不斷發生。

iā put-tuân huat-sing.

閃喔閃喔,

Siám --ooh siám --ooh,

車來矣喔,

tshia lâi --ah --ooh,

閃喔。

siám --ooh.

好矣乎?

Hó --ah --honnh?

好矣。

Hó --ah.

來,

Lâi,

細膩喔,

sè-jī --ooh,

手細膩手細膩，
tshiú sè-jī tshiú sè-jī,

辛苦矣，
sin-khóo --ah,

辛苦辛苦，
sin-khóo sin-khóo,

園咧就好。
khng --leh tō hó.

阿母，
A-bú,

我飯攞煮好矣，
guá p̄ng lóng tsú hó --ah,

會當叫逐家來食矣。
ē-tàng kiò tàk-ke lâi
tsiàh --ah.

好啊，
Hó --ah,

逐家小歇一下喔，
tàk-ke sió hioh --tsit-ē
--ooh,

先來食飯矣呢。
sing lâi tsiàh-p̄ng --ah
--neh.

呃，
Eh,

逐家食飯。
tàk-ke tsiàh-p̄ng.

來來來，
Lâi lâi lâi,

辛苦矣嘿。
sin-khóo --ah --heh.

多謝。
To-siā.

來。
Lâi.

阿梅仔，
A-muî--á，

啊哈你足 gâu 的，
ah ha lí tsiok gâu --ê,

閣會 hiáng 煮飯喔。
koh ē-hiáng tsú-p̄ng --ooh.

我毋但會曉煮飯、煮糜，
Guá m̄-nā ē-hiáu tsú-p̄ng,
tsú muê,

閣會炒菜呢！
koh ē tshá-tshài --neh!

哈哈。
Ha ha ha,

多謝呢。
To-siā --neh.

我有準備一寡我家已鼓的梅仔，
Guá ū tsún-pī tsit-kuá guá
ka-tī sinn ê muê-á,

予逐家配飯。
hōo tàk-ke phuè p̄ng.

好，
Hó,

謝謝。
謝謝。

有梅仔通好配飯矣呢。
Ū muê-á thang hó phuè pñg
--ah --neh.

呃，
Eh,

有梅仔通好配飯。
ū muê-á thang hó phuè pñg.

Uah,
Uah,

阿梅，
A-muî，

你遮 gâu 乎，
lí tsiah gâu --honnh,

規氣乎你予 阿滿姨仔 做新婦好無？
kui-khì --honnh lí hōo A-
buán î--á tsò sin-pū hó
--bô?

我才無愛咧，
Guá tsiah bô ài --leh,

恁後生已經娶某矣呢，
lín hāu-senn í-king tshuā-
bóo --ah --neh,

我才無愛做人的細姨。
guá tsiah bô ài tsò lāng ê
sè-î.

哈，
Ha,

幾歲囡仔 niá 講，
kuí huè gín-á niá kóng,

你也知影啥物叫做細姨喔？
lí iā tsai-iánn siánn-mih
kiò-tsò sè-î --ooh?

多謝、多謝。
To-siā, to-siā.

阿母，
A-bú,

這碗先予你。
tsit uánn sing hōo --lí.

Mh,
Mh,

你毋著愛先予 阿滿姨仔，
lí m̄ tiòh-ài sing hōo A-
buán î--á，

人是來鬥相共的，
lāng sī lâi tau-sann-kāng
--ê,

咱毋著愛共人說多謝。
lán m̄ tiòh-ài kā lāng seh
to-siā.

著乎，
Tiòh --honnh,

阿滿姨，
A-buán î，

歹勢啦，
pháinn-sè --lah,

多謝你來鬥相共，
to-siā lí lâi tàu-sann-
kāng,

這碗承滿滿先予你食。
tsit uánn sîng buán buán
sîng hōo lí tsiàh.

多謝。
To-siā.

阿滿姨，
A-buán î，

坐啦。
tsē --lah.

好，
Hó,

來。
lâi.

免共我說多謝啦，
Bián kā guá seh-to-siā
--lah,

「換工」本底就是按呢嘛，
“uānn kang”pún-té tō sī
án-ne --mah,

看啥物人 in 兜的園仔若需要幫忙，
khuànn siánn-mih lâng in
tau ê hng-á nā su-iàu
pang-bâng,

咱就會去共伊鬥相共，
lán tō ē khi kā i tàu-
sann-kāng,

啊閣再講乎，
ah koh-tsài kóng --honnh,

咱庄頭的查埔人，
lán tsng-thâu ê tsa-poo-
lâng,

逐家攏去抗爭矣，
tāk-ke lóng khi khòng-
tsing --ah,

互相幫忙是應該的啊。
hōo-siong pang-bâng sī
ing-kai --ê --ah.

啊著啦，
Ah tiòh --lah,

天生 今仔去製糖所抗爭，
Thian-sing kin-á khi
tsè-thng-sóo khòng-tsing,

情形毋知按怎乎？
tsing-hing m̄ tsai án-
tsuánn --honnh?

我嘛毋知影，
Guá mā m̄ tsai-iánn,

啊製糖所乎一千斤的甘蔗才收五箍，
ah tsè-thîg-sóo --honnh
tsit-tshing kin ê kam-tsià
tsiah siu gōo khoo,

扣掉成本閣趁無五十仙，
khàu-tiâu sîng-pún koh
thàn bô gōo-tsáp sián,

按呢連買米就無夠，
án-ne liân bé bí tō bô-
kàu,

叫咱欲按怎活落去啦？
kiò lán beh án-nuá uah
lòh-khì --lah?

哼，講著這我就受氣啦，
Hngh, kóng-tiòh tse guá tō
siū-khì --lah,

呃甘蔗是咱咧種呢，
eh kam-tsià sī lán leh
tsing --neh,

價錢予 in 咧定喔？
kè-tsînn hōo in leh tīng
--ooh?

猶閣不准咱賣予別人，
Ah-koh put-tsún lán bē hōo
pát-lâng,

諄彼真正共咱食夠夠，
hooh he tsin-tsiànn kā lán
tsiáh-kàu-kàu,

食死死呢諄！
tsiáh-sí-sí --neh --hooh!

阿滿姨，
A-buán î，

你莫受氣啦，
lí mài siū-khì --lah,

這粒酸酸甜甜的梅仔予你食。
tsit liáp sng-sng-tinn-
tinn ê muê-á hōo lí tsiáh.

阿梅仔，
A-muî--á，

你真正有夠感心的啦，
lí tsin-tsiànn ū-kàu kám-
sim --ê --lah,

啥物人若娶著你做新婦乎，
siánn-mih lāng nā tshuā-
tiòh lí tsò sin-pū
--honnh,

真正是伊的福氣。
tsin-tsiànn sī i ê hok-
khì.

希望 天生 in 這遍乎，
Hì-bāng Thian-sing in
tsit piàn --honnh,

會用得有好消息啦。
ē-īng-lit ū hó siau-sit
--lah.

你價數的問題已經共阮拖足久的矣，
lí kè-siàu ê bûn-tê í-king
kā gún thua tsiok kú --ê
--ah,

今仔日若無予阮一个答覆，
kin-á-lit nā bô hōo gún
tsit ê tap-hok,

絕對無欲轉去，
tsuát-tuì bô beh tng--khì,

抗爭到底。
khòng-tsing kàu-té.

龜井 出來矣。
Ku-tsén tshut--lâi
--ah.

抗議啦！
khòng-gī --lah!

逐家安靜一下，
Ták-ke an-tsing --tsit-ê,

安靜一下，
an-tsing --tsit-ê,

先聽看覓仔 龜井 所長按怎講。
sing thiann khuànn-māi-á
Ku-tsén sóo-tiúnn án-nuá
kóng.

龜井 所長乎體諒各位農民的辛苦
啦，
Ku-tsén sóo-tiúnn
--honnh thé-liōng kok-uī
lōng-bîn ê sin-khóo --lah,

所以乎決定欲共收甘蔗的價數乎提
懸兩成啦，
sóo-í --honnh kuat-tīng beh kā
siu kam-tsià ê kè-siàu --honnh
thêh-kuân nng siānn --lah,

啊對這馬開始乎，
ah uì tsit-má khai-sí
--honnh,

每一千斤用六箍來收。
muí tsit-tshing kin iōng
lák khooh lâi siu.

六箍喔，
Lák khooh --ooh,

六箍嘛袂糍呢。
lák khooh mā bē-bái --neh.

袂用得、袂用得、袂用得，
Bē-īng-tsit, bē-īng-tsit,
bē-īng-tsit,

兩成傷少，
nng siānn siunn tsió,

而且阮的訴求是欲共製糖所共同制
定這個價數，
lī-tshiánn gún ê sòo-kiū
sī beh kā tsè-thng-sóo
kiōng-tōng tsè-tīng tsit ê
kè-siàu,

毋是恁製糖所講矣就準拄算。
m̄ sī lín tsè-thng-sóo kóng
--ah tō tsún-tú-sng.

按呢講嘛有理。
Án-ne kóng mā ū-lí.

根據我所知影，
Kin-kù guá sóo tsai-iánn,

中部彼片一千斤攏會收八箍，
tiong-pōo hit pîng tsit-
tshing kin lóng ē siu peh
khoo,

若按呢阮這片上少著愛收七箍，
nā án-ne gún tsit pîng
siōng tsió tòh-ài siu
tshit khooh,

這是阮的上底價。
tse sī gún ē siōng té kè.

好啦，
Hó --lah,

所長乎同意用七箍來收。
sóo-tiúnn --honnh tông-ì
iōng tshit khooh lâi siu.

七箍，
Tshit khooh,

七箍好啦，
tshit khooh hó --lah,

按呢價數的問題已經解決矣，
án-ne kè-siàu ē bûn-tê í-
king kái-kuat --ah,

按呢逐家緊鬥收甘蔗，
án-ne tàk-ke kín tau siu
kam-tsià,

七箍好啦。
tshit khooh hó --lah.

按呢緊轉去喔，
Án-ne kín tng--khì --ooh,

緊轉去喔。
kín tng--khì --ooh.

著、著、著，
Tiòh, tiòh, tiòh,

行、行、行、行，
kiânn, kiânn, kiânn,
kiânn,

來轉來轉。
lâi-tng lâi-tng.

天生仔，
Thian-sing--á，

七箍好啦，
tshit khooh hó --lah,

行啦。
kiânn --lah.

天生，
Thian-sing，

莫躊躇矣啦。
mài tiû-tû --ah --lah.

毋是啦 阿肥仔，
M sī --lah A-puî--á，

啊你無感覺足奇怪的？
ah lí bô kám-kak tsiok kî-
kuài --ê?

啊這箍 龜井 ,
Ah tsit khooh Ku-tsínn ,

這改哪會遮爾緊就讓步 ?
tsit kái ná ē tsiah-nī kín
tō niū-pōo?

哎唷,
Ai-ioh,

煞毋知咱一直來共抗議啊,
Suah m̄ tsai lán it-tit lâi
kā khòng-gī --ah,

啊伊擋袂牢,
ah í tòng bē tiâu,

所以只好讓步啊,
sóo-í tsí-hó niū-pōo --ah,

想甲遮濟。
siūnn kah tsiah tsē.

我猶是感覺怪怪呢。
Guá iáu sī kám-kak kuài-kuài
--neh.

有啥好怪的啦 ?
Ū sánn hó kuài --ê --lah?

諄你莫想遐濟啦,
Hooh lí mài siūnn hiah tsē
--lah,

橫直咱這馬已經贏矣,
huīnn-tit lán tsit-má í-
king iānn --ah,

啊逐家生活嘛過了較快活啊。
ah ták-ke sing-uáh mā kuè
liáu khah khuīnn-uáh --ah.

莫想矣啦,
Mài siūnn --ah --lah,

轉來收甘蔗啦,
tng--lâi siu kam-tsià
--lah,

行啦,
kiānn --lah,

七箍的呢。
tshit khooh --ê --neh.

阿爸,
A-pah,

你轉來矣喔,
lí tng--lâi --ah --ooh,

水燃好矣,
tsuí hiānn hó --ah,

我去捧來予你洗跤手。
guá khì phāng lâi hōo lí
sé kha-tshiú.

好。
Hó.

轉來矣。
Tng--lâi --ah.

你是按怎,
Lí sī án-nuá,

抗爭閣無結果喔 ?
khòng-tsing koh bô kiāt-kó
--ooh?

製糖所讓步矣啦，
Tsè-thâng-sóo niū-pōo --ah
--lah,

講以後收七箍啦。
kóng í-āu siu tshit khooh
--lah.

誠實的？
Tsiānn-sit --ê?

龜井 所長家已親喙講的，
Ku-tsénn sóo-tiúnn ka-kī
tshin tshuì kóng --ê,

應該毋是假的啦。
ing-kai m̄ sī ké --ê --lah.

按呢誠好啊，
Án-ne tsiānn hó --ah,

按呢算是好消息啊。
án-ne sng̤ sī hó siau-sit
--ah.

哪會一入門按呢憂頭結面？
Ná ē tsit jip-m̄ng án-ne
iu-thâu-kat-bīn?

害我叫是講是歹消息呢。
Hāi guá kiò-sī kóng sī
pháinn siau-sit --neh.

按怎，
Án-nuá,

你是感覺七箍猶閣無夠喔？
lí sī kám-kak tshit khooh
ah-koh bô-kàu --ooh?

彼就毋是講幾箍的問題哩，
He tō m̄ sī kóng kuí khooh ē
būn-tê --lih,

逐改價數攏 in 咧決定的，
tāk kái kè-siāu lóng in
leh kuat-tīng --ê,

啊袂輸咱敢若乞食咧共人分咧，
ah bē-su lán kán-ná khít-
tsiāh leh kā lāng pun
--leh,

我就感覺足奇怪的，
guá tō kám-kak tsiok kī-
kuài --ê,

以早咧抗爭連插就攏無欲插你，
í-tsá leh khòng-tsing liān
tshap tō lóng bô beh tshap
--lí,

啊這改哪會遮爾緊就讓步，
ah tsit kái ná ē tsiāh-nī
kín tō niū-pōo,

毋知會變鬼變怪袂咧。
m̄ tsai ē pinn-kuí-pinn-
kuài bē --leh.

你想遐爾濟欲創啥，
Lí siūnn hiah-nī tsē beh
tshòng siánn,

製糖所閣較按怎嘛袂食虧，
tsè-thâng-sóo koh-kah án-
nuá mā bē tsiāh-khui,

你毋是講濁水溪以北攏是收八箍，
lí m̄ sī kóng Lô-tsuí-khe í
pak lóng sī siu peh khoo,

按怎算攏是 in 趁著，
án-nuá sng lóng sī in
thàn--tiòh,

需要你替 in 煩惱喔？
su-iàu lí thè in huân-ló
--ooh?

講嘛是有影啦，
Kóng mā sī ū-iánn --lah,

家己的代誌就欲煩惱袂了矣閣煩惱
到彼爿去。

ka-tī ê tãi-tsi tō beh
huân-ló bē liáu --ah koh
huân-ló kàu hit pīng khi.

阿爸，
A-pah,

你跤手洗洗咧就會用得食飯矣喔。
lí kha-tshiú sé-sé--leh tō
ē-īng-eh tsiáh-png --ah
--ooh.

阿梅 上乖。
A-muî siōng kuai.

天生 啊，
Thian-sing --ah,

你彼雙鞋喔已經破甲這形矣，
lí hit siang uê --ooh í-
king phuà kah tsit hīng
--ah,

莫閣穿矣啦。
mài koh tshīng --ah --lah.

前一站仔毋是共你買一雙新的，
Tsīng tsit-tsām-á m̄ sī kā
lí bé tsit siang sin --ê,

園佇咧房間，
khng tī-leh pāng-king,

提出來換啦。
thēh --tshut-lâi uānn
--lah.

啊免啦，
Ah bián --lah,

這雙鞋仔我就穿甲好勢好勢，
tsit siang ê-á guá tō
tshīng kah hó-sè hó-sè,

猶誠好穿的咧。
ah tsiānn hó-tshīng --ê
--leh.

啊這雙鞋仔按呢，
Ah tsit siang ê-á án-ne,

這幾年綴我四界拋拋走，
tsit kuí nî tuè guá sì-kè
pha-pha-tsáu,

啊嘛穿甲有感情矣，
ah mā tshīng kah ū kám-
tsīng --ah,

哪會甘換啦。
ná ē kam uānn --lah.

阿梅仔，
A-muî--á，

我這雙鞋仔毋通 kǎ 提去擲掉喔，
guá tsit siang ê-á m̄-thang
kǎ thèh khì tàn-tiāu
--ooh，

啥。
hannh.

好啦，
Hó --lah，

阿爸，
A-pah，

我共你收佇咧椅仔跤。
guá kā lí siu tī-leh í-á-
kha.

好啦，
Hó --lah，

緊來食，
kín lâi tsiàh，

菜攏冷去矣。
tshài lóng líng khì --ah.

阿月仔。
A-guât-á.

Mh？
Mh？

我今仔接著林醫師寄予我一封電報，
guá kin-á tsiap-tiòh Lâm
i-su kià hōo guá tsit hong
tiān-pò，

伊講明仔載欲來嘉義揣我，
i kóng bîn-á-tsài beh lâi
Ka-gī tshuē --guá，

談一寡代誌。
tâm tsit-kuá tãi-tsi.

林醫師，
Lîm i-su，

喔，
ooh，

你是講咱半年前佇咧 文化協會 熟
似彼个蹠佇 臺南 北門庄 的林桑
喔？

lí sī kóng lán puànn-nî-
tsîng tī-leh Bûn-huà-
hiáp-huē sik-sāi hit ê
tuà tī Tâi-lâm Pak-m̄ng-
tsng ê Lîm--sáng --ooh？

嘿啊，
Heh --ah，

就是伊啊，
tō sī i --ah，

你袂記得喔？
lí bē-kì-eh --ooh？

我會記得啊，
Guá ē-kì-eh --ah，

哪會袂記得，
ná ē buē-kì-eh，

足久無 khuàinn 咧呢，
tsiok kú bô khuàinn --eh --neh，